

Szimfonikus zenekaraink félúton Kelet és Nyugat között – egy konferencia összefoglalásának kísérlete

Aki először hallotta, illúzióknak gondolta: Kelet-Európai Szimfonikus Zenekari Fesztivál! Aki ott volt, láthatta és hallhatta: az elképzelés valóra vált és a rangos, jó hangversenyek mellett sokoldalú, közérdekű témákkal foglalkozó, témánként a legkompetensebbeket felkérő, igazán érdekes konferenciára is sor került. A rendszerváltás után tíz évvel, sokéves gazdasági mélypontról elindulva természetesen a pénz a legfontosabb téma: kitől, hogyan, mennyit? És ha ott a pénz, akkor pedig kinek, hogyan, mennyit? A konferencia nem szakadhatott el a valóságtól: a szimfonikus zenekarok különböző pénzforrásainál „ülő” legjobb szakembereket kérte meg, hogy ismertessék a muzsikuskok által tapasztalt jelenségek okát, esetleg tanácsokkal szolgáljanak a hatékonyabb pénzszerzéshez.

Az „Alkotótól a befogadóig” címet viselő előadások sorozatát két nagy, egymástól azonban teljesen nem elhatárolható tematikus csoportra lehet osztani: egyrészt az együttesek működésének szervezeti-anyagi kérdéseivel foglalkozó előadások, másrészt pedig a zenei életet, ezen belül a szimfonikus együtteseket is érintő aktuális jelenségekről szóló előadások körére. Ahhoz, hogy valamennyire összefoglaló jellegű, olvasható beszámolóit közöljünk az elhangzottakról, nem szigorúan az egyes előadásokat (illetve előadókat) kell sorra venni, hanem témánként, logikus sorrendben összefoglalni a hallottakat.

Bevezetőként Kovács Géza, a nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár igazgatójának rövid, az előzetes programban nem is jelzett hozzászólását érdemes felidézni, aki számos hazai és nemzetközi zenei szervezet vezetőségének tagja és aki – jelenleg – Magyarországon talán mindenkinél jobban ismeri a „nagyvilágot” (szimfonikus zenekari szempontból). Röviden és célrátörően határozta meg jelenlegi helyünket Európában és vázolta azokat a várható változásokat, amelyek komolyan érintik majd muzsikuszainkat az Európai Unió tagjaként. Konklúziója, hogy szinte minden pénz kérdése, nemcsak az ő referátumának zárásgondolata, de nyitómondata lehet az első nagy téma összefoglalásának is.

Pillantás a határokon túlra

Annak ellenére, hogy a hazánkban egzisztáló 14 hivatásos szimfonikus zenekarral nem tartozunk Európa kis nemzeti közé, és hogy hosszú évek óta tart gondtalan masírozásunk Európán keresztül, mégsem ismerjük talán igazán ebből a szempontból azt az Európát, amely – ha minden igaz, – vár minket.

Magyarországon igencsak színesnek tartjuk a palettát a zenekarok működését illetően, hiszen vannak a központi költségvetés, helyi önkormányzatok, részvénytársaságok és részvénytársaságok ré-

vén fenntartott alapítványok által működtetett zenekarok.

Zenekari világát tekintve Európa ha lehet, még ennél is színesebb. Gyakori forma – többek között – a szabadúszó muzsikuskokat foglalkoztató zenekar, amelyet gyakorlatilag igazgatótanács irányít, formán belül vannak egyszer, vannak akár negyven éven át folyamatosan foglalkoztatott művészek. (Ilyen konstrukcióban működik az összes nagy londoni zenekar.) Németországban sok az önkormányzatok által működtetett együttes, amelyek jelentős költségvetési támogatással bírnak. Hollandiában a vezető zenekarok jelentős része megszűnt közalkalmazotti munkaviszonyban dolgozni és alapítvánnyá alakultak. Ezek csak kiragadott példák voltak, hiszen a lehetőségeknek se szeri, se száma. Minden bizonnyal mi is gondot okozunk majd a működési körülményeket regisztráló adminisztrációnak, ha csatlakozni fogunk az Unióhoz. Az első lépést már 1996-ban megtettük, amikor a PEARLE szervezetével elfogadtattuk szimfonikus zenekari szövetségünket, elsőként és egyelőre egyetlenként a kelet-európai régióból.

Helyzetünk az Unió-tagság küszöbén

Módunk van folyamatos információcserére, hasznosíthatjuk az itt már megszer-

zett tapasztalatokat, hozzájárulhatunk európai szintű törvények megalkotásához. Hallathatjuk hangunkat, elébe mehetünk váratlan helyzeteknek. Érti fogják ugyanis meglepetések az Unióba lépő magyar zenekari muzsikuskokat. Nálunk is érvényesülni fog például a szabad munkaerő-vándorlási törvény; nemcsak a mi muzsikuszaink ülhetnek be a világ vezető együtteseibe, de egy nálunk meghirdetett próbajátékra is jelentkezhetnek bárholnan az EU területéről. Erre akkor is számítani kell, ha anyagiakban még sokáig nem vehetjük fel ezekkel az országokkal a versenyt. Mindig lesznek ugyanis olyan, biztos anyagi-családi háttérrel rendelkező, becsvágyó fiatal muzsikuskok, akiknek választását – legalábbis pályája elején - a szakmai hírnév, nem pedig kizárólag a pénz határozza meg. Az is aggasztó lehet, hogy ebben a helyzetben a mi, Európa legjobbjai között számon tartott muzsikuszaink egyre nagyobb létszámban kerülnek külföldre, és ha zenekaraink nem ütnek meg a kellő szakmai mértéket, üres színpadon ásítozó kottapultokkal várhatják közönségüket, mert nem lesznek olyanok, akik éppen abban (azokban) az együttesekben kívánnának néhány évet eltölteni.

Jelenleg nálunk a zenekari lét egyik legfontosabb alapja a pénz, ami szégyenletesen kevés. Vidéki zenekaraink több-